

ז

מוצרי נייר

בשלחן ערוך (או"ח סי' תמ"ב סעי' ג') נפסק:
"בגדים שכבסו אותם בחלב חטה, וכן
ניירות שדבקו אותם בחמץ וכל כיוצא בזה, מותר
לקיימן בפסח, שאין צורת החמץ עומדת".

וכתב המגן אברהם (שם ס"ק ד'): "נראה לי,
דמכל מקום אסור להציע אותן הבגדים
על השלחן, דחיישינן שיפרך קצת מהן לתוך
המאכל, דלפעמים יש בהם קצת ממשות מקמח
חלב חטה".

למדנו, שאסור להשתמש במוצר שהשתמשו
בתהליך עשייתו בחמץ, אם יש חשש
שהחמץ יפלט ממנו לתוך מאכלים.

לכן יש המחמירים להשתמש במוצרי נייר חד
פעמיים הבאים במגע עם אוכל, ובפרט עם
אוכל חם, רק אם אין בהם חשש תערובת חמץ,
כגון עמילן חיטה.

מאותה סיבה יש המחמירים לכבס ולנקות
מוצרים הבאים במגע עם אוכל, רק
בתכשירים שאין בהם חשש חמץ, כדי למנוע
מצב שחומר הניקוי יבא במגע עם המאכלים. אך
כמובן שאין מקום לחשש זה, אלא אם חומר
הניקוי ראוי למאכל אדם (כמו שהתבאר לעיל), ולא
באקונומיקה וכיו"ב.

סימן סא

חמץ של ישראל ונכרי שעבר עליו הפסח

לכבוד ידידי הרב ר' שמואל זמלמן שליט"א!

אחדשה"ט

ראיתי את בירור ההלכה שכתב מע"כ בענין
הויסקי שתהליך ייצורו נמשך לפחות

12 שנה, ושלחברה המייצרת היו הרבה שנים
בעלי מניות יהודים בשיעור של 25-35 אחוזים,
וא"כ היתה בפסח שותפות ישראל, ולפי
הבירורים שערך מע"כ מכרו בעלי המניות חמצם
לגוי, אלא שהמפעל המשיך לעבוד כרגיל גם
בימי הפסח.

הנה לדינא גם אני מסכים להתיר, מכח כמה
מצירופי הטעמים שכתב מע"כ:

א. פסק שו"ת אגרות משה ח"א סי' קמ"ט שלא
פקעה המכירה ע"י שסוחר בחמץ.

ב. שיטת האחרונים שהחזקת מניות בחברת
מניות אינה נחשבת לבעלות, ע"י שיטות
הפוסקים בזה בשו"ת מנחת יצחק ח"ג סי' א'.

ג. אמנם שיטת הסוברים דאין איסור חמץ בזיעת
חטים בחק יעקב סי' תמ"ב ס"ק ד', כמדומה
שהוא שיטה דחווה דאין לצרפה כלל.

ד. ונדון ברירה שהאריך קצת מע"כ, כל המ"מ
שכתב שם אינם נוגעים לנ"ד, כיון שבנ"ד אין
החלוקה מתבררת כלל. ונדון דידן תלוי במחלוקת
רש"י ותוס' גיטין מ"ז רע"ב, בישראל ונכרי שיש
להם חטים בשותפות, דלשיטת רש"י בכל גרגר
חיטה מעורב חלק ישראל ונכרי, ולשיטת התוס'
על כל חיטה יש ספק של מי היא.

ה. ולפ"ז בנ"ד יש לצרף שיטת התוס', דלשיטתם
בכל בקבוק הוא ספק דרבנן ומותר, וכמ"ש
בשאג"א סי' פ"ט.

ו. ולכאורה גם לשיטת רש"י היה מקום לצדד
מדין ביטול ברוב, כיון שחלק הישראל הוא
פחות מחצי, וע"י בשאג"א סי' צ' שמשמע
מדבריו שדן בזה מדין ביטול ברוב. אך זה אינו,
ראשית דכיון דנדון דידן מיירי בלח בלח, א"כ
בעינן לבטל בששים, ולא סגי בחד בתרי, כמו
בנדון השאג"א. ושנית דיעוין בעונג יו"ט שם

שצידד ע"פ דברי המרדכי הידועים ביבמה שרקקה דם, שכשמעורבים המבטל עם המתבטל מתחילת ברייתם, ולא עמד המבטל מעולם לבדו, לא שייך ביטול.

ז. עכ"פ לדינא סגי לענ"ד בטעמים הנ"ל להתיר, וכמש"כ מע"כ.

בברכת התורה

סימן סב

בענין שימור המצות

נשאלתי פעם, שבשעת אפיית המצות עזב היושב בחדר הקמח את משמרתו, וכשחזר מצא בחדר הקמח ילד שהכניס לתוך אחד מפתי הקמח כלי רטוב ממים, והיו בחדר הקמח עוד שני פחים פתוחים, ושאר הפחים סגורים בחוזק, באופן שצריך כלי כדי לפותחם. והנה אפילו הפח שהכניס הכלי לתוכו מותר ע"י שירקד הקמח, אם לא נתייבש עדיין, כדאיתא בש"ע סי' תס"ו סעי' ד', וכל הקמח שעובר בנקבי הכברה מותר, ורק אם התייבש כבר, אסור לאכלו בפסח, דחיישינן שנפרכו הפירורים שנתחמצו וירדו עם שאר הפירורים, וחוזר וניעור בפסח. אבל עדיין יש לדון אם יש להתיר אפילו למצת מצוה, דהרי איגלאי מילתא שכל הקמח שבחדר לא היה שמור כראוי.

ובעין נדון זה איתא בשו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' קכ"ה, שכתב לענין מקום שיש סימנים שהיו בו עכברים: "ולדעתי אפילו לא נמצא שם שום כתם או שאר סימן דמוכח שהשתינו עליו, אם מונח במקום שיש לחוש דשכיח עכברים, בלא"ה לא הוי בכלל משומרים, דמה לי גשמים או מי רגלים. דכשם שאם החיטים מונחים במקום

נפילת גשמים אחר תלישה, ואם אינם יודעים אם נפל עליהם מים, לא הוי בכלל שמירה, כמו כן במקום דיש לחוש להשתנות עכברים, לא הוי בכלל שימור, ולא נקראים חטים משומרים".

ולפ"ז גם בנ"ד, יש לאסור הפחים הפתוחים, אף שלא מצינו בהם שום ריעותא. דכיון שהיה בחדר ילד עם מים בידו בלא שמירה, ובפרט שענינו רואות ששלח ידו לאחד הפחים, הרי זה דומה ממש לנדון המהר"ם שיק, שמצויים עכברים, ויש לאסור להשתמש בפחים אלו למצת מצוה.

ולכאורה היה מקום לפקפק ולאסור גם את שאר הפחים שבמחסן למצת מצוה, דאף שהקטן לא היה יכול לפותחם, מכל מקום לא נשמרו כראוי.

דהנה במועדים וזמנים (ח"ג סי' רס"ג) הביא בשם הגרי"ז, דמקרא דושמרתם את המצות ילפינן לא לסמוך על סימנים בבצק שלא החמיץ. ולכן אף שמותר לו לאכול בצקות של נכרים על סמך סימנים אלו, מכל מקום אינו יוצא במצה כזו יד"ח אכילת מצה בלילה הראשון.

ובשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק ח"ג סי' פ"ז) כתב, שאפילו על רוב א"א לסמוך, והביא ראייה מרמב"ן חולין ב' ע"ב, דאיתא בגמ' שם לפרש דברי המשנה - הכל שוחטין ושחיטתן כשרה, הכל שוחטין ואפי' טמא בחולין וכו', ובמוקדשים לא ישחוט שמא יגע בבשר, ואם שחט ואומר ברי לי שלא נגעתי, שחיטתו כשרה. וכתב הרמב"ן (בחי' שם): "איכא דקשיא ליה, למה ליה ברי לי, כי מספקא ליה נמי שחיטתו כשרה. דמכדי עזרה רשות הרבים היא, כדאמרינן בפ"ק דפסחים (י"ט ע"ב), זאת אומרת עזרה רשות הרבים היא, וכיון שכן, ספק טומאה ברשות הרבים הוא, וספק טומאה ברשות הרבים ספיקו טהור, וכי